

Briselē, 5.6.2019.
COM(2019) 507 final

Ieteikums

PADOMES IETEIKUMS

**par Īrijas 2019. gada valsts reformu programmu un ar ko sniedz Padomes atzinumu par
Īrijas 2019. gada stabilitātes programmu**

Ieteikums

PADOMES IETEIKUMS

par Īrijas 2019. gada valsts reformu programmu un ar ko sniedz Padomes atzinumu par Īrijas 2019. gada stabilitātes programmu

EIROPAS SAVIENĪBAS PADOME,

ņemot vērā Līgumu par Eiropas Savienības darbību un jo īpaši tā 121. panta 2. punktu un 148. panta 4. punktu,

ņemot vērā Padomes Regulu (EK) Nr. 1466/97 (1997. gada 7. jūlijs) par budžeta stāvokļa uzraudzības un ekonomikas politikas uzraudzības un koordinācijas stiprināšanu¹ un jo īpaši tās 5. panta 2. punktu,

ņemot vērā Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) Nr. 1176/2011 (2011. gada 16. novembris) par to, kā novērst un koriģēt makroekonomisko nelīdzsvarotību², un jo īpaši tās 6. panta 1. punktu,

ņemot vērā Eiropas Komisijas ieteikumu,

ņemot vērā Eiropas Parlamenta rezolūcijas,

ņemot vērā Eiropadomes secinājumus,

ņemot vērā Nodarbinātības komitejas atzinumu,

ņemot vērā Ekonomikas un finanšu komitejas atzinumu,

ņemot vērā Sociālās aizsardzības komitejas atzinumu,

ņemot vērā Ekonomikas politikas komitejas atzinumu,

tā kā:

- (1) Komisija 2018. gada 21. novembrī pieņēma gada izaugsmes pētījumu, tādējādi uzsākot 2019. gada Eiropas ekonomikas politikas koordinēšanas pusgadu. Tajā pienācīgi ņēma vērā Eiropas sociālo tiesību pīlāru, ko Eiropas Parlaments, Padome un Komisija pasludināja 2017. gada 17. novembrī. Gada izaugsmes pētījumā iekļautās prioritātes Eiropadome apstiprināja 2019. gada 21. martā. Komisija 2018. gada 21. novembrī uz Regulas (ES) Nr. 1176/2011 pamata pieņēma arī brīdināšanas mehānisma ziņojumu, kurā Īrija bija minēta to dalībvalstu vidū, par kurām tiks izstrādāts padziļināts pārskats. Tajā pašā dienā Komisija pieņēma arī ieteikumu "Padomes ieteikums par eurozonas ekonomikas politiku", kuru Eiropadome apstiprināja 2019. gada 21. martā. Ieteikumu par eurozonas ekonomikas politiku (turpmāk "eurozonai adresētais ieteikums") Padome pieņēma 2019. gada 9. aprīlī.

¹ OV L 209, 2.8.1997., 1. lpp.

² OV L 306, 23.11.2011., 25. lpp.

- (2) Ņemot vērā to, ka Īrija ir dalībvalsts, kuras valūta ir euro, un ka ekonomiskajā un monetārajā savienībā tautsaimniecības ir savstarpēji cieši saistītas, Īrijai būtu jānodrošina, ka tiek pilnībā un laikus īstenots eurozonai adresētais ieteikums, kurš atspoguļojas turpmāk sniegtajā 1. un 3. ieteikumā. Konkrētāk, ar ieguldījumiem saistītas ekonomikas koncertēšana konkrētajās jomās un nodokļu pasākumu ieviešana palīdzēs īstenot otro eurozonai adresēto ieteikumu attiecībā uz ieguldījumu atbalstīšanu, publisko finanšu uzlabojumiem un cīņu pret agresīvu nodokļu plānošanu.
- (3) 2019. gada ziņojums par Īriju³ tika publicēts 2019. gada 27. februārī. Tajā bija izvērtēts, kā Īrija īstenojusi tai adresētos ieteikumus, ko Padome pieņēma 2018. gada 13. jūlijā, turpmākie pasākumi, kas veikti pēc iepriekšējos gados pieņemtajiem ieteikumiem, un Īrijas progress virzībā uz stratēģijas “Eiropa 2020” valsts mērķu sasniegšanu. Tajā bija ietverts arī padziļināts pārskats, kurš veikts saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 1176/2011 5. pantu un kura rezultāti arī tika publicēti 2019. gada 27. februārī⁴. No Komisijas veiktās analīzes secināms, ka Īrijā pastāv makroekonomikas nelīdzsvarotība. Konkrētāk, liels privātā sektora un valsts parāda apjoms un neto ārējās saistības padara Īriju neaizsargātu pret nelabvēlīgiem satricinājumiem, taču plūsmas mainīgie lielumi ir turpinājuši uzlaboties. Privātā sektora parāda līmenis joprojām ir augsts, bet ekonomikas izaugsme turpina palīdzēt to samazināt. Starptautisko uzņēmumu darbība turpina ietekmēt uzņēmumu parādu. Mājsaimniecību parāds, šķiet, kopumā atbilst pamatrādītājiem, kaut arī tas ir liels salīdzinājumā ar izmantojamo ienākumu. Tiek prognozēts, ka valsts parāds turpinās samazināties, savukārt budžeta deficīts kļūst līdzsvarotāks. Mājokļu cenas jau vairākus gadus strauji pieaug, taču pēdējā laikā šis pieaugums ir palēninājies. Mājokļu cenas lielā mērā ietekmē piedāvājuma ierobežojumi, un nav skaidru pierādījumu, ka tie būtu pārāk augstu novērtēti. Lai gan ienākumus nenesošo aizdevumu apjoms joprojām ir augsts, tas ir samazinājies vēl vairāk, pat ja ilgtermiņa maksājumu kavējumi sarūk lēnāk.
- (4) Īrija savu 2019. gada valsts reformu programmu iesniedza 2019. gada 17. aprīlī un 2019. gada stabilitātes programmu – 2019. gada 29. aprīlī. Lai ņemtu vērā abu programmu savstarpējo saistību, tās izvērtētas vienlaikus.
- (5) Attiecīgie šai valstij adresētie ieteikumi ir ņemti vērā, plānojot Eiropas strukturālos un investīciju fondus (“ESI fondi”) 2014.–2020. gada plānošanas periodam. Kā paredzēts Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) Nr. 1303/2013⁵ 23. pantā, Komisija var pieprasīt dalībvalstij pārskatīt tās partnerības nolīgumu un attiecīgās programmas un ierosināt grozījumus, ja tas ir vajadzīgs, lai palīdzētu īstenot attiecīgos Padomes ieteikumus. Sīkāku informāciju par minētā noteikuma izmantošanu Komisija ir sniegusi Norādēs par to, kā piemērojami pasākumi, kuri saista ESI fondu efektivitāti ar pareizu ekonomikas pārvaldību⁶.
- (6) Uz Īriju pašlaik attiecas Stabilitātes un izaugsmes pakta preventīvā daļa un noteikums par parādu. Valdība savā 2019. gada stabilitātes programmā paredz nominālās bilances

³ SWD(2019) 1006 final.

⁴ COM(2019) 150 final.

⁵ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) Nr. 1303/2013 (2013. gada 17. decembris), ar ko paredz kopīgus noteikumus par Eiropas Reģionālās attīstības fondu, Eiropas Sociālo fondu, Kohēzijas fondu, Eiropas Lauksaimniecības fondu lauku attīstībai un Eiropas Jūrlietu un zivsaimniecības fondu un vispārīgus noteikumus par Eiropas Reģionālās attīstības fondu, Eiropas Sociālo fondu, Kohēzijas fondu un Eiropas Jūrlietu un zivsaimniecības fondu un atceļ Padomes Regulu (EK) Nr. 1083/2006 (OV L 347, 20.12.2013., 320. lpp.).

⁶ COM(2014) 494 final.

uzlabojumu līdz 0,2 % no IKP 2019. gadā un pēc tam turpmāku pakāpenisku uzlabošanu līdz 1,3 % no IKP 2023. gadā. Pamatojoties uz pārrēķināto strukturālo bilanci⁷, plānots, ka līdz 2020. gadam tiks sasniegts vidēja termiņa budžeta mērķis, kas ir noteikts kā strukturālais deficīts 0,5 % apmērā no IKP. Saskaņā ar stabilitātes programmu sagaidāms, ka vispārējās valdības parāda attiecība pret IKP 2019. gadā samazināsies līdz 61,1 % un turpinās samazināties līdz 51,6 % 2023. gadā. Minēto budžeta prognožu pamatā esošais makroekonomikas scenārijs ir ticams. Vienlaikus tie pasākumi, kas ir vajadzīgi, lai no 2020. gada sekmētu plānoto deficīta mērķu sasniegšanu, nav pietiekami precizēti.

- (7) Padome 2018. gada 13. jūlijā ieteica Īrijai sasniegt vidēja termiņa budžeta mērķi 2019. gadā. Tas saskan ar valdības neto primāro izdevumu maksimālo nominālo pieauguma tempu⁸ 7,0 % apmērā 2019. gadā, kas atbilst pieļautajam strukturālās bilances pasliktinājumam 0,3 % apmērā no IKP. Pamatojoties uz Komisijas 2019. gada pavasara prognozi, sagaidāms, ka Īrija 2019. gadā veiks ieteiktās fiskālās korekcijas.
- (8) Īrijai 2020. gadā būtu jāsasniedz tās vidēja termiņa budžeta mērķis. Pamatojoties uz Komisijas 2019. gada pavasara prognozi, tas atbilst valdības neto primāro izdevumu maksimālajam nominālajam pieauguma tempam 3,7 % apmērā⁹, kas atbilst strukturālajai korekcijai 0,7 % apmērā no IKP gadā. Tiek prognozēts, ka Īrija sasniegs vidēja termiņa budžeta mērķi. Prognozēts, ka vispārējās valdības parāds turpinās stabili samazināties, kļūstot mazāks par apjomu, ko paredz noteikums par parādu. Kopumā Padome uzskata, ka ir paredzams, ka Īrija 2019. un 2020. gadā atbildīs Stabilitātes un izaugsmes pakta noteikumiem. Ņemot vērā atšķirību starp IKP mērījumiem un iekšzemes ražojumu apjomu Īrijā un saistīto ietekmi uz parāda attiecību pret IKP, Īrijas pašreizējos cikliskos apstākļus un paaugstinātos ārējos riskus, būtu svarīgi izmantot visus neparedzētos ieņēmumus, lai vēl vairāk samazinātu vispārējās valdības parāda attiecību.
- (9) Publisko finanšu stāvoklis ir vēl vairāk uzlabojies, pateicoties stabilai ražošanas apjomam izaugsmei, tomēr joprojām pastāv ieņēmumu svārstīguma risks un ir iespējams ieņēmumus padarīt noturīgākus pret ekonomikas svārstībām un nelabvēlīgiem satricinājumiem. Ierobežojot nodokļu izdevumu tvērumu un skaitu un paplašinot nodokļu bāzi, uzlabotos ieņēmumu stabilitāte, ņemot vērā ekonomikas nepastāvību. Kaut arī Īrija tūrisma darbībām ir palielinājusi pievienotās vērtības nodokļa likmi, daži nesenie pasākumi nodokļu jomā ir bijuši vērsti uz samazinājumiem un atvieglojumiem. Turklāt Īrijai ir vēl liels potenciāls, lai uzlabotu to, kā nodokļu sistēma var palīdzēt īstenot mērķus vides jomā. Šādi centieni varētu ietvert fosilā kurināmā subsīdiju samazināšanu un spēcīgāku cenu signālu

⁷ Cikliski korigētā balance, atskaitot vienreizējus un pagaidu pasākumus, ko Komisija pārrēķina, izmantojot vispārpieņemtu metodiku.

⁸ Valdības primāros neto izdevumus veido kopējie valdības izdevumi, izņemot procentu izdevumus, izdevumus saistībā ar Savienības programmām, kas ir pilnībā izlīdzināti ar ienākumiem no Savienības fondiem, un nediskrecionāras izmaiņas saistībā ar bezdarbnieku pabalstu izdevumiem. Valsts finansētā bruto pamatkapitāla veidošanas līmenis ir izlīdzināts 4 gadu laikposmā. Ir ņemti vērā tiesību aktos paredzētie diskrecionārie ieņēmumu pasākumi vai ieņēmumu palielinājumi. Vienreizēji pasākumi gan ieņēmumu, gan izdevumu jomā ir atskaitīti. Izdevumu kritērijs Īrijai atspoguļo korekciju attiecībā uz 10 gadu atsaucē likmes vidēja termiņa izaugsmes potenciāla traucējumu, kuru radīja ārkārtīgi liels reālā IKP pieaugums 2015. gadā. Ņemot vērā Īrijas iestāžu pieeju 2017. gada budžeta aprēķinos, Komisija izmantoja vidējos 2014. un 2016. gada potenciālās izaugsmes rādītājus.

⁹ Tāpat kā 2019. gadā izdevumu kritērijs atspoguļo korekciju attiecībā uz 10 gadu atsaucē likmes vidēja termiņa izaugsmes potenciāla traucējumu, kuru radīja ārkārtīgi liels reālā IKP pieaugums 2015. gadā.

ieguldītājiem, apņēmoties nākamajā desmitgadē īstenot oglekļa dioksīda nodokļa palielinājumu.

- (10) Lai atbilstoši 2019. gadā eurozonai adresētajam ieteikumam nodokļu sistēmas padarītu efektīvākas un taisnīgākas, ir būtiski apkarot agresīvu nodokļu plānošanu. Nodokļu maksātāju agresīvo nodokļu plānošanas stratēģiju blakusietekme uz citām dalībvalstīm nozīmē, ka papildus ES tiesiskajam regulējumam ir nepieciešama koordinēta politiskā rīcība valsts līmenī. Īrija ir veikusi pasākumus, kas vērsti pret agresīvu nodokļu plānošanu, taču autoratlīdzību un dividendu maksājumu lielais īpatsvars IKP liek domāt, ka sabiedrības, kas agresīvi plāno nodokļus, izmanto Īrijas nodokļu noteikumus. Nodokļu ieturēšanas ierobežota piemērošana izejošajiem (proti, no ES rezidentiem – trešo valstu rezidentiem) autoratlīdzības un dividendu maksājumiem, ko veic Īrijā bāzēti uzņēmumi, var radīt situāciju, kurā par šiem maksājumiem vispār netiek maksāti nodokļi, ja tiem nepiemēro nodokļus arī saņēmējā jurisdikcijā.
- (11) Joprojām pastāv ilgtermiņa fiskālās ilgtspējas riski, kas saistīti ar iedzīvotāju novecošanas izmaksām. Tiek prognozēts, ka izdevumi veselības aprūpes jomā pieaugs no 4,1 % no IKP 2016. gadā līdz 5,1 % 2070. gadā, sasniedzot maksimumu 5,2 % apmērā 2063. gadā. Lai gan Īrijā ir veselības aprūpes sistēmas aspekti, kas darbojas labi vai ir uzlabojušies, sistēma ir neefektīva, cenšas apmierināt pieprasījumu un nenodrošina koordinētu un integrētu aprūpi. Lai mazinātu arvien pieaugušo spiedienu uz pieprasījumu, Īrijas valdība apstiprināja *Sláintecare* īstenošanas stratēģiju un izveidoja *Sláintecare* programmas īstenošanas biroju, lai nākamo 10 gadu laikā visaptveroši reformētu un modernizētu Īrijas veselības un sociālās aprūpes pakalpojumus. Plānotā reforma ir uzticams redzējums, kā padarīt veselības aprūpes sistēmu visiem pieejamu un ilgtspējīgu, lai apmierinātu novecojošas sabiedrības prasības un novirzītu aprūpi uz sabiedrību, lielāku uzmanību pievēršot profilaksei. Tas, visticamāk, pozitīvi ietekmēs mazāku pašaušanos uz akūtu aprūpi, tādējādi padarot veselības aprūpi izmaksu ziņā efektīvāku. Tomēr īstenošanu apdraud veselības aprūpes sistēmas grūtības saistībā ar divkārtšas veselības apdrošināšanas tirgu, un efektīvu sava budžeta pārvaldību, sniegumu un darbaspēku īstermiņā. Būtu jāierobežo arī īstermiņa izmaksas, lai izpildītu *Sláintecare* redzējumu ilgtermiņā.
- (12) Neraugoties uz iepriekšējiem valdības centieniem ierobežot valsts pensiju izdevumus, ir sagaidāms, ka pensiju sistēmas kopējais deficīts ilgtermiņā ievērojami palielināsies, jo pensiju izdevumi pieaugs no 5 % no IKP 2016. gadā līdz 6,6 % 2070. gadā, sasniedzot maksimumu 7,5 % apmērā 2053. gadā. Pilnīga un savlaicīga iesniegtā pensiju reformas ceļveža īstenošana ir ļoti būtiska, lai padarītu Īrijas pensiju sistēmu fiskāli stabilāku.
- (13) Lai uzlabotu Īrijas produktivitāti un ilgtermiņa iekļaujošu izaugsmi, ļoti nozīmīgi ir palielināt ieguldījumus prasmju apguvē, izglītībā un apmācībā, kā arī sociālajā iekļautībā. Kāpjošais pieprasījums pēc darbarokām un jauno prasmju trūkums un neatbilstības atsevišķās nozarēs mudina pielikt pūles, lai aizsniegtu neaktīvās potenciālo darba ņēmēju grupas un veiktu ieguldījumus nepietiekami izmantotajā cilvēkkapitālā. Ir iespējams veicināt prasmju pilnveidi un labāk pieskaņot izglītības programmas un profesionālo apmācību darba tirgus vajadzībām. Darba ņēmēju, kuriem ir digitālās pamatprasmes, mazais procentuālais īpatsvars liek veikt papildu ieguldījumus apmācībā darbavietā un pieaugušo darba ņēmēju prasmju pilnveidi. Ieguldījumi kvalitatīvas un cenu ziņā pieejamas bērnu aprūpes pieejamībā un valsts bērnu aprūpes sistēmas izvēršanā palīdzēs palielināt sieviešu visai zemo nodarbinātības līmeni. Personu ar invaliditāti līdzdalības līmenis darba tirgū ir viens no zemākajiem Eiropā. To cilvēku skaits, kuri dzīvo mājāsaimniecībās ar zemu darba

intensitāti, joprojām ir viens no augstākajiem Eiropas Savienībā, liecinot, ka ir iespējamās integrētākas un mērķtiecīgākas aktivizēšanas stratēģijas šīs iedzīvotāju grupas atbalstam.

- (14) Gadi, kuros pēc ekonomikas lejupslīdes ir bijis zems ieguldījumu līmenis, ir apgrūtinājuši cenas ziņā pieejamu un sociālu mājokļu un piemērotas infrastruktūras pieejamību tādās jomās kā tīrs transports un enerģija, ūdensapgādes pakalpojumi un īpaši ātrdarbīga platjosla, kas savukārt rada šķēršļus ieguldījumiem uzņēmējdarbībā. Turklāt autotransporta radītās siltumnīcefekta gāzu emisijas pēdējo 5 gadu laikā ir stipri palielinājušās. Pilnveidota infrastruktūra apvienojumā ar telpisko plānošanu varētu būt nozīmīgs veicinošs faktors, lai uzlabotu mājokļu piedāvājumu, palielinātu privātos ieguldījumus, veicinātu ražīguma pieaugumu un nodrošinātu līdzsvarotu reģionālās ekonomikas attīstību. Nākotnes vajadzībām piemērota savienojamība un pietiekamas digitālās prasmes joprojām ir ļoti būtiskas, lai vietēji uzņēmumi varētu efektīvi izmantot digitālās tehnoloģijas un lai attīstītu vietējo informācijas un sakaru tehnoloģiju nozari. Joprojām pastāv būtiskas problēmas saistībā ar piekļuvi īpaši ātrdarbīgai platjoslai, jo īpaši lauku apvidos. Lielāki infrastruktūras ieguldījumi tīras enerģijas, tīra un sabiedriskā transporta un ūdensapgādes pakalpojumu jomā, kā arī aktīvāki centieni dekarbonizācijas, energoefektivitātes, atjaunojamās enerģijas un aprites ekonomikas jomā palīdzētu Īrijai pāriet uz mazoglekļa un vides ziņā noturīgu ekonomiku.
- (15) Lai gan valsts attīstības plāna uzsākšana galu galā varētu radīt papildu pamata infrastruktūru, būvniecības nozares vājā jauda varētu kļūt par šķērslī tās savlaicīgai īstenošanai. Turklāt, dažādojot jūras transporta un enerģētikas savienojumus ar kontinentālo Eiropu, būtu iespējams palielināt ekonomikas noturību pret ārējiem satricinājumiem. Īrija līdz šim nav spējusi nošķirt ekonomikas izaugsmi no siltumnīcefekta gāzu un gaisa piesārņotāju emisijām. Siltumnīcefekta gāzu emisijas ir nepārtraukti palielinājušās, jo īpaši transporta, lauksaimniecības, enerģētikas un apbūvētās vides jomā. Negūstot progresu šajā jomā, Īrijai būs grūtāk izpildīt ES saistības, un vienlaikus palielināsies turpmākās rīcības izmaksas.
- (16) Pastāvīgs piedāvājuma trūkums līdz ar pieaugošo pieprasījumu turpina palielināt nekustamā īpašuma cenu pieaugumu. Lai gan 2017. gadā cenas nešķīta pārvērtētas, bažas rada pieejamība cenu ziņā. Mājokļu piedāvājuma trūkums ietekmē arī sociālos mājokļus nepietiekamu ieguldījumu dēļ, un pēdējo desmit gadu laikā tas turpina palielināties. Lai gan ir aplēsts, ka pieprasījums ir aptuveni 72 000 vienību, 2019. gadā tika ieplānoti tikai 10 000 vienību. Vēl 17 000 personām ir jāsniedz palīdzība, izmantojot Īrijas Mājokļu atbalsta maksājumu vai īres maksājumu shēmu, taču pastāv risks, ka tas palielinās īres maksas pieaugumu privātajā īres tirgū, kur piedāvājums jau ir ierobežots. Liels skaits sociālo mājokļu ir nepietiekami apdzīvoti, jo īpaši Dublīnas apgabalā, daļēji novecojušas mantošanas prakses dēļ. Neatbilstīgi dažādie sociālo māju veidi, kā arī ļoti ierobežotais cenu ziņā pieejamu un īres izmaksu ziņā pieejamu mājokļu daudzums, ir faktori, kas vēl vairāk pasliktina situāciju. Tā rezultātā pastāvīgi pieaug to cilvēku un ģimeņu skaits, kuri dzīvo ārkārtas izmitināšanas vietās, bezpajumtnieku skaitam 2019. gada februārī sasniedzot jaunus apmērus.
- (17) Lai atbalstītu stabilāku un noturīgāku produktivitātes pieaugumu valstī, ļoti būtiski ir sekmēt vietējo uzņēmumu inovācijas virzītu ražīguma pieaugumu. Uzņēmumu pētniecības un izstrādes izdevumi turpina pieaugt, taču tie joprojām ir zemāki par ES vidējo rādītāju un ir izteikti koncentrēti ārvalstnieku īpašumā esošos uzņēmumos. Pastāv iespēja virzīt inovācijas politiku uz to, lai labāk atbalstītu Īrijas mazos un vidējos uzņēmumus. Netiešais atbalsts (t. i., nodokļu kredīti) joprojām ir galvenais

publiskā atbalsta instruments pētniecībai un izstrādei Īrijā (80 % no kopējā publiskā atbalsta). Ciešākas saiknes starp starptautiskiem un vietējiem uzņēmumiem varētu palīdzēt uzlabot inovācijas izplatību visā ekonomikā. Turklāt ciešāka sadarbība starp uzņēmumiem un publiskiem pētniecības centriem vairotu arī inovāciju potenciālu.

- (18) Lai gan publiskās pētniecības un izstrādes zema līmenis joprojām rada bažas (1,05 % no IKP salīdzinājumā ar ES vidējo rādītāju – 2 %), nesen pieņemtā Īrijas 2019. gada nākotnes nodarbinātības programma (“*Future Jobs Ireland 2019*”) paredz daudzsološu sistēmu inovāciju un tehnoloģisko pārmaiņu stimulēšanai un mazo un vidējo uzņēmumu produktivitātes uzlabošanai. Tomēr tās pilnīga īstenošana būs atkarīga no publisko izdevumu ievērojama pieauguma pētniecības un inovāciju jomā, kā arī no nesen pieņemtās programmas ieviešanas konkrētos politikas pasākumos. Pašreizējā vērienīgajā pasākumu sarakstā joprojām trūkst svarīgu datu un precīzu īstenošanas datumu. Piemēram, attiecībā uz darbībām, kas jāveic 2019. gadā, nav apzināti nekādi pasākumi, lai palielinātu ilgtermiņa kapitāla ieguldījumu pieejamību ar mērķi atbalstīt vietējos uzņēmumus to uzņēmējdarbības paplašināšanā; politikas pasākumu kombinācija ar mērķi stimulēt mazos un vidējos uzņēmumus ieguldīt jaunās tehnoloģijās apvieno nodokļu kredītus un ar nodokļiem nesaistītus stimulus, lai mudinātu mazos un vidējos uzņēmumus ieguldīt inovācijā, taču šo pasākumu relatīvais mērogs joprojām nav zināms. Lai gan stratēģijā atzīts, cik nozīmīga ražīgumam ir platjoslas infrastruktūra, netiek plānotas konkrētas darbības un galīgie rezultāti, lai novērstu plaisu starp Īriju un citām ES valstīm saistībā ar nākotnes prasībām atbilstošu platjoslas tīklu izvēršanu atbilstoši ES Gigabitu sabiedrības mērķiem 2025. gadam.
- (19) Īrijā pastāv ievērojamas reģionālās atšķirības, un pēdējo desmit gadu laikā tās ir palielinājušās. Salīdzinājuma ar citām ES dalībvalstīm Īrijā ir visai lielas reģionu ekonomiskās atšķirības IKP izteiksmē uz vienu iedzīvotāju. Laikposmā no 2000. līdz 2016. gadam IKP uz vienu iedzīvotāju Dienvidu un austrumu reģionā pieauga par 74 %, kas ir par 63 procentpunktiem vairāk nekā Piekrastes, Midlendās un Rietumu reģionā, un šis pieaugums kļuva straujāks pēc 2012. gada. 2016. gadā IKP uz vienu iedzīvotāju Dienvidu un austrumu reģionā bija 2,6 reizes lielāks nekā Piekrastes, Midlendās un Rietumu reģionā. Dublinas apgabals, kurā dzīvo 40 % Īrijas iedzīvotāju, laikposmā no 2000. līdz 2016. gadam veicināja IKP pieaugumu par 62 procentpunktiem.
- (20) Regulatīvie šķēršļi uzņēmējdarbībai (jo īpaši atsevišķi tiesību akti, kas attiecas uz komerciālo īpašumu un juridiskajiem pakalpojumiem) negatīvi ietekmē uzņēmumu ienākšanu tirgū un iziešanu no tā un tādējādi arī Īrijas uzņēmumu produktivitāti. Problēmas rada šķēršļi iekļūšanai mazumtirdzniecības tirgos. Īrija ir no tām piecām valstīm, kurās ir visvairāk procesuālo prasību attiecībā uz mazumtirdzniecības punktu izveidi. Mazumtirgotāji saskaras ar procesuāliem šķēršļiem, kas kavē jaunu veikalu atvēršanu un palielina to izmaksas un kas var negatīvi ietekmēt tirgus struktūru un dinamiku.
- (21) Jaunais Juridisko pakalpojumu regulējuma akts vēl ir jāīsteno, jo noteikumu ieviešana joprojām ievērojami kavējas, kaut arī notiek sagatavošanās apspriedes. Joprojām nav konkrētu iespēju, kā nodrošināt tiešu profesionālu piekļuvi advokātiem strīdīgos jautājumos, kā arī kā juridiskām personām kļūt par partneriem visu veidu juridiskajā praksē. No otras puses, ir jāizvairās no pārāk sarežģītiem daudznazaru prakses darbības un pārvaldības noteikumiem. Beztermiņa reformu vērienīga īstenošana ir ļoti prioritārs jautājums. Ar programmas *Future Jobs Ireland 2019* iedaļu “*Ambition 2.3*” ir paredzēts risināt problēmas saistībā ar juridisko pakalpojumu izmaksām, bet vienīgais mērķuzdevums 2019. gadā ir provizorisks, un tā grafiks ir neskaidrs.

Kavēšanās šīs reformas īstenošanā palielina juridisko pakalpojumu augstās izmaksas Īrijā, kaitējot uzņēmumiem, jo īpaši mazajiem un vidējiem uzņēmumiem, un privātpersonām. Tā kā juridiskie pakalpojumi ir būtisks ieguldījums citos uzņēmējdarbības pakalpojumos, ierobežojumi šajā nozarē veicina augsto izmaksu līmeni citiem pakalpojumiem (piemēram, apdrošināšanai).

- (22) Ienākumus nenesošo aizdevumu īpatsvars turpināja kristies un līdz 2018. gada trešajam ceturksnim samazinājās par 3,4 procentpunktiem līdz 7,8 % gadā. Bankas ir uz pareizā ceļa, lai sasniegtu savus samazināšanas mērķus, ko atbalsta portfeļa pārdošana, pārstrukturēšanas centieni un augošās nekustamā īpašuma cenas. Ilgtermiņa hipotekāro kredītu maksājumu kavējumi (kavējumi par vairāk nekā 2 gadiem) joprojām ir salīdzinoši lieli, un tie palīdz saglabāt ienākumus nenesošo aizdevumu attiecību virs eurozonas vidējā rādītāja. Ir ierosinātas vairākas iniciatīvas un likumprojekti, piemēram, “bez piekrišanas nav pārdošanas” (“*no consent, no sale*”) likums, lai risinātu ienākumus nenesošu aizdevumu neregulējuma sociālo un ekonomisko ietekmi, tostarp attiecībā uz neaizsargātām mājāsaimniecībām. Kredītu reģistrs 2018. gadā sāka pilnībā funkcionēt patēriņa aizdevumu jomā, un tam būs izšķiroša nozīme, novērtējot, vai aizņēmēji spēj apkalpot savus parākus. Maksātnespējas procedūras un tiesas un ārpustiesas risinājumu izmantošana maksājumu kavējumu neregulēšanai joprojām ir ierobežota. Turpmāka ilgtermiņa hipotekāro maksājumu kavējumu samazināšana, vienlaikus turpinot darbu ar iniciatīvām, kas vērstas uz neaizsargātām mājāsaimniecībām, neradot nevajadzīgus šķēršļus ienākumus nenesošu aizdevumu neregulējumam, joprojām ir problēma, un tā prasa pastāvīgu uzraudzību.
- (23) ES līdzekļu plānošana laikposmam no 2021. līdz 2027. gadam varētu palīdzēt novērst dažas no ieteikumā norādītajām nepilnībām, jo īpaši jomās, uz kurām attiecas ziņojuma par valsti D pielikums¹⁰. Tas ļautu Īrijai pēc iespējas labāk izmantot minētos līdzekļus norādītajās nozarēs, ņemot vērā reģionālās atšķirības.
- (24) Komisija 2019. gada Eiropas pusgada ietvaros ir veikusi Īrijas ekonomikas politikas visaptverošu analīzi un to publicējusi 2019. gada ziņojumā par šo valsti. Tā ir arī izvērtējusi 2019. gada stabilitātes programmu un 2019. gada valsts reformu programmu, kā arī pasākumus, kas veikti saistībā ar iepriekšējos gados Īrijai adresētajiem ieteikumiem. Izvērtējumā Komisija ņēma vērā ne tikai programmu lietderību ilgtspējīgas fiskālās un sociālekonomiskās politikas izveidē Īrijā, bet arī to atbilstību Savienības noteikumiem un norādēm, ņemot vērā, ka ir jānostiprina Savienības vispārējā ekonomikas pārvaldība, turpmākajos valsts lēmumos nodrošinot Savienības līmeņa ieguldījumu.
- (25) Ņemot vērā šo izvērtējumu, Padome ir izskatījusi 2019. gada stabilitātes programmu, un saskaņā ar tās atzinumu ir sagaidāms, ka Īrija atbildīs Stabilitātes un izaugsmes paktam.
- (26) Padome ir izskatījusi 2019. gada valsts reformu programmu un 2019. gada stabilitātes programmu, ņemot vērā Komisijas padziļināto pārskatu un šo izvērtējumu. Padomes ieteikumi saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 1176/2011 6. pantu ir atspoguļoti 1. līdz 3. ieteikumā,

AR ŠO IESAKA Īrijai 2019. un 2020. gadā rīkoties šādi.

1. Sasniegt vidēja termiņa budžeta mērķi 2020. gadā. Izmantot neparedzētos ieņēmumus, lai straujāk samazinātu vispārējās valdības parāda attiecību pret IKP.

¹⁰ SWD(2019) 1006 final.

Ierobežot nodokļu izdevumu tvērumu un skaitu un paplašināt nodokļu bāzi. Turpināt darbu ar nodokļu sistēmas iezīmēm, kas var veicināt agresīvu nodokļu plānošanu, konkrētu uzmanību pievēršot izejošajiem maksājumiem. Pievērsties paredzamajam ar sabiedrības novecošanu saistīto izdevumu pieaugumam, padarot veselības aprūpes sistēmu izmaksu ziņā efektīvāku un pilnībā īstenojot pensiju reformu plānus.

2. Sniegt personalizētu, aktīvu integrācijas atbalstu un veicināt prasmju pilnveidi, jo īpaši neaizsargātām grupām un cilvēkiem, kas dzīvo mājāsaimniecībās ar zemu darba intensitāti. Palielināt piekļuvi cenas ziņā pieejamai un kvalitatīvai bērnu aprūpei.
3. Ar ieguldījumiem saistītu ekonomikas politiku orientēt uz zemu oglekļa emisiju un enerģētikas pārkārtošanu, siltumnīcefekta gāzu emisiju samazinājumu, ilgtspējīgu transportu, ūdensapgādi, digitālo infrastruktūru un cenas ziņā pieejamiem un sociāliem mājokļiem, ņemot vērā reģionālās atšķirības. Īstenot pasākumus, tostarp tos, kas iekļauti nākotnes nodarbinātības stratēģijā, lai dažādotu ekonomiku un uzlabotu Īrijas uzņēmumu – jo īpaši mazo un vidējo uzņēmumu – produktivitāti, izmantojot tiešākus finansēšanas instrumentus pētniecības un inovācijas veicināšanai un samazinot regulatīvos šķēršļus uzņēmējdarbībai.

Briselē,

*Padomes vārdā –
priekšsēdētājs*